

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Pas på naturen på din ejendom

Til lodsejere

Mange naturområder er beskyttede af naturbeskyttelseslovens § 3. Som lodsejer skal du være opmærksom på at overholde reglerne, som i hovedtræk er beskrevet herunder.

Hvilke arealer er beskyttede?

En række naturtyper er beskyttede af naturbeskyttelsesloven. På den anden side af dette ark er der en kort beskrivelse af de enkelte naturtyper.

Hvad betyder det, at arealerne er § 3-beskyttede?

Grundstenen i § 3-beskyttelsen er, at tilstanden ikke må ændres. Den hidtidige drift fra før området blev beskyttet må fortsætte, men driften må ikke intensiveres. Naturområderne blev beskyttede i 1992 eller tidligere.

Dette må du gerne på § 3-arealer:

- Græsning må fortsætte eller igangsættes, hvor der tidligere er græsset - det gavner naturen!
- Løbende fældning af enkelte træer og buske er tilladt. Ved større rydninger, skal der søges dispensation hos kommunen.

På § 3-arealerne må du ikke:

Du må ikke foretage indgreb, der ændrer tilstanden på arealet, fx pløje, opdyrke, gødske, kalke, sprøjte eller tilskuds fodre, hvis ikke det har været den hidtidige praksis fra før området blev beskyttet.

På § 3-arealerne må du fx heller ikke:

- Opmagasinere byggeaffald, jordfyld mv.
- Etablere tilkørselsveje eller vendepladser.

Eksempler på hvad du skal søge tilladelse til hos kommunen:

- Etablering af stier, opstilling af jagttårne eller hytter.
- Etablering af søer eller plantning af træer og buske.
- Dræning af markerne rundt om fugtige § 3-arealer, hvis det påvirker vandstanden inde på naturarealet.

Specielt for vandhuller og søer

- Du må ikke udsætte fisk eller fodre ænder direkte i eller lige omkring vandhullet.
- Du må ikke smide affald i søen eller vandhullet, heller ikke haveaffald.

Eksempler på hvad du skal søge tilladelse til hos kommunen:

- Hævning af vandstanden eller oprensning af et vandhul.
- Anlæggelse af nye vandhuller.

Specielt for vandløb

Der må ikke foretages indgreb i vandløb uden kommunens tilladelse. Det betyder fx, at sten og grus ikke må graves op af vandløbet, ligesom vandløbet ikke må gøres bredere og dybere.

Hvor kan jeg se, om mine arealer er § 3-beskyttede?

Miljøportalen, www.arealinfo.dk, giver et overblik over, hvor der er registreret § 3-arealer, men husk at disse registreringer er vejledende. Det er altid de faktiske forhold på et areal, der afgør om et område er omfattet af § 3. Kommunen træffer afgørelser om § 3-beskyttelsen. Hvis du er i tvivl, om du har arealer omfattet af en § 3-beskyttelse, så spørg kommunen.

Kan mine arealer være omfattet af en § 3-beskyttelse?

Vær særlig opmærksom på dine naturarealer i følgende tilfælde:

- Hvis du har arealer, der ikke har været i omdrift i minimum 7 til 10 år.
- Hvis du vil foretage driftsændringer på arealer uden for omdrift, fx oprensning af vandhuller, etablering af nye markveje, planering eller ved ændringer i gødningsintensiteten på ekstensive græsarealer.
- Flerårige brakmarker og andre arealer uden for omdrift. Her skal du have helt styr på driftshistorien.

Hvorfor er noget natur beskyttet?

Vilde dyr og planter har brug for levesteder i det dyrkede og bebyggede landskab. Naturområderne er med til at skabe et smukt og varieret landskab og rummer historier om tidligere tiders brug af naturen. For at værne om landets særlige natur, er en række naturtyper beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Hvornår er arealerne beskyttede?

Overdrev, heder, ferske enge, strandenge og moser når de enkeltvis eller tilsammen er over 2.500 m². Moser er også beskyttede, hvis de ligger i forbindelse med beskyttede vandløb

eller søer, selvom de er mindre end 2.500 m². Søer og vandhuller når de er over 100 m².

§ 3-beskyttede vandløb fremgår af Miljøportalen.

De fleste er naturlige vandløb.

Beskyttelsen gælder både i det åbne land og i skove. Vær opmærksom på, at i fredskov er § 3-natur beskyttet uanset størrelse, og alle vandløb er beskyttede.

Kommunen afgør, om arealer er § 3-beskyttede. Hvis du er i tvivl om, hvad du må på dine arealer, skal du spørge kommunen. De har pligt til at svare inden for 4 uger.

Overdrev

Overdrev er tørre, næringsfattige og ofte kuperede arealer med en lang græsningshistorie. På typiske overdrev kan der være enkelte træer, buske og krat og måske enkelte store sten. Overdrevene er en af de danske naturtyper med det højeste antal forskellige planter, svampe og insekter. Mange arter finder man ikke andre steder.

Heder

Heden er kendetegnet ved at være domineret af dværgbuske som lyng, revling og tyttebær - træer og krat forekommer også. Kun få forskellige, men særlige plantearter trives på hederne. Hedejorden er ofte sandet og næringsfattig.

Ferske enge

Engene er fugtige og lysåbne. Ofte ligger de på lavbundsarealer i tilknytning til vand-

løb, ådale, moser eller søer. Engen dækker over meget varieret natur - fra den gødede kultureng med få forskellige vilde planter, til den meget artsrige natureng, der aldrig har været omlagt.

Strandenge og strandsumpe

Langs kysterne ligger et bælte af natur, som danner en overgang mellem hav og land. Det er lavtliggende arealer med hårdføre græsser og urter, der tåler at blive oversvømmet eller påvirket af saltvandsprøjt.

Moser og kær

Moser og kær er fugtige, sumpede lavbundsarealer, som findes i områder, hvor grundvandet står højt. De er vigtige levesteder for en lang række dyr og sjældne plantearter. Der findes flere typer: Fra højmoserne, der er opbygget af et tykt tørvelag med et særligt og artsfattigt plantesamfund, over de knodede og afgræssede rigkær med en utrolig artsrigdom, til de meget fugtige og utilgængelige elle-, aske- eller pilesumpe.

Søer og vandhuller

Søer og vandhuller - også de anlagte - er vigtige levesteder for mange forskellige planter og dyr, fx mange padder og insekter, som lever her en del af deres liv. Søer og vandhuller er også tilholdssted for en lang række fugle og større dyr, der lever på land. De bruger dem især til drikkevand.

Vandløb

Vandløb starter som små bække, der mødes i større åer og løber videre ud i fjorde og havet. De snor sig gennem landskabet og er forbindelseslinjer mellem naturtyper som skove, søer, enge og moser, fjord og hav. Vandløbene rummer rigdomme af fisk, dyr og planter og er grundlag for liv og spredningsveje i omgivelserne.

Læs mere i hæftet: Er der beskyttet natur på din ejendom? Information om naturbeskyttelseslovens § 3.

Hæftet og flere oplysninger om § 3-natur findes på www.beskyttedenaturtyper.dk.